

STAAL

TAAL INCLUSIEF TEKSTBEGRIP

Versie
2.1

Informatiebrochure

Taal, groep 4 t/m 8

613199

MALMBERG
a Sanoma company

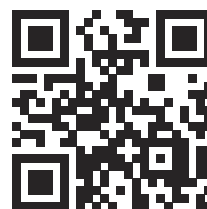
Een sterk staaltje

spelling en taal

Meer weten over Staal of een beoordelingspakket bestellen?

Ga naar www.malmberg.nl/staal of scan de QR-code.

Contact

De Malmberg-methodespecialisten hebben ruime ervaring in het onderwijs en beantwoorden jouw vragen graag.

Bel (073) 628 87 22 of mail naar voorlichting.bao@malmberg.nl.

Inhoud

Dit is Staal Taal	2	Magazine en werkboek	22
		Voorbeeld groep 7 (les schrijven)	22
Van raadsel tot eindproduct	4	Handleiding	24
• De greij van Staal	5	Voorbeeld groep 7 (les schrijven)	24
• Woordenschat	6	Magazine en werkboek	26
• Taalbeschouwing	7	Voorbeeld groep 7 (les tekstbegrip)	26
• Tekstbegrip	8	Handleiding	28
• Spreken en luisteren	10	Voorbeeld groep 7 (les tekstbegrip)	28
• Toepassen	11		
40+8 kleurrijke magazines	12		
Structuur en didactiek	14	Staal Taal in samenhang met de wereldoriëntatiemethode Magneet	30
Flexibel werken	16		
Combinatiegroepen	16		
Leergebieden	17		
Differentiatie	18		
Beoordeling en toets	19		
Materialen	20		

Dit is Staal Taal

‘Juf, we hebben al heel lang geen taal meer gedaan!’

In 2013 verraste Staal het onderwijs met een lineair aanbod voor spelling en grammatica en een flexibel concentrisch aanbod voor de overige taaldomeinen. Vanuit het niets werd Staal een van de meest succesvolle en hoogst gewaardeerde methoden voor taal en spelling en grammatica.

Deze tweede editie is in een nieuw jasje gestoken en aangevuld met ijzersterke inhoud. Natuurlijk is al het goede behouden. Kijk maar ...

Vertrouwd:

- betekenisvolle thema's
- levensechte bronnen
- duidelijke structuur

Versterkt:

- tekstbegrip geïntegreerd in het thema
- veel aandacht voor woordenschat
- nog meer samenhang tussen de domeinen
- genredidactiek

Vernieuwd

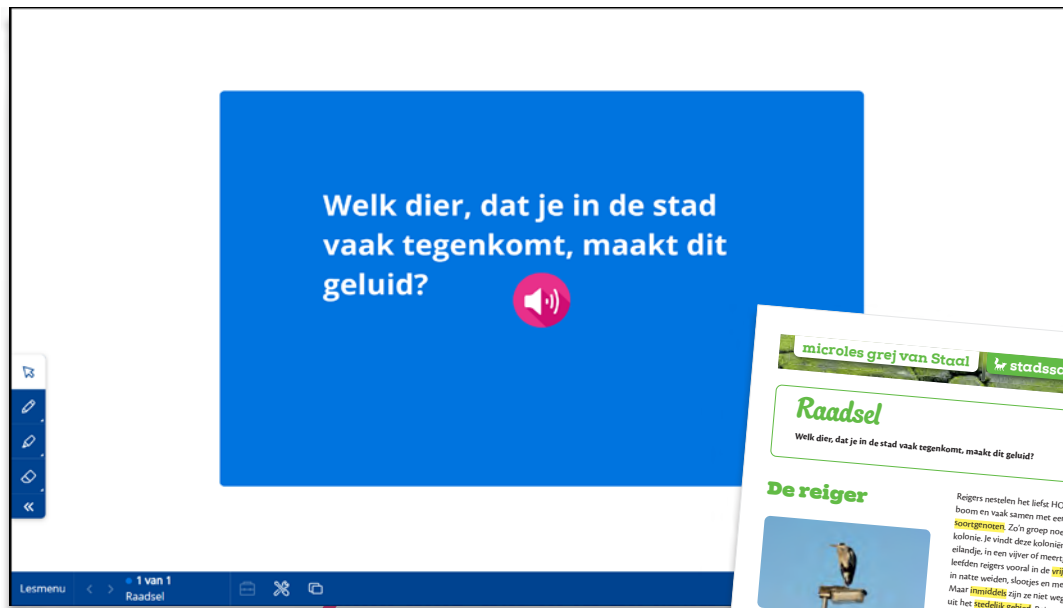
- Kleurrijke magazines, die je in wisselende volgorde kunt inzetten. Ideaal om aan te sluiten bij inhoud van andere vakken.
- Samen met de makers van het succesvolle onderwijsconcept Grej of the day is de grej van Staal ontwikkeld: het raadsel en de microles trekken de kinderen meteen het thema in.
- Alle thema's hebben een duidelijke link met wereldoriëntatie, zoals natuur, techniek en burgerschap. Staal sluit daarnaast naadloos aan op de wereldoriëntatiemethode Magneet, waardoor taal, lezen en wereldoriëntatie elkaar versterken.

- Door tekstbegrip (begrijpend lezen) in samenhang met schrijven aan te bieden versterken beide domeinen elkaar. De kinderen lezen een goed voorbeeld en gebruiken dat voor hun eigen schrijfproduct.
- Expliciete aandacht voor woordenschat, op meerdere momenten in de week. Natuurlijk in het werkboek, maar ook aan de hand van veel verschillende spellen. De woordmuur in de klas helpt de transfer naar andere vakken te maken.
- De Staalstudio leidt de kinderen stap voor stap naar een betekenisvol eindproduct, met optimale samenhang tussen de taaldomeinen.

- Vijf keer per thema zijn er Zo zit het-films: aansprekende, korte video's met acteurs die de instructie verduidelijken.
- Het plusmateriaal is opgenomen in het werkboek en dus beschikbaar voor iedereen. Want als het thema bij je past, zet je vanzelf een stapje extra.
- Vanaf groep 5 zijn er per jaargroep twee extra thema's beschikbaar voor scholen die werken met wisselende combinatiegroepen.

Van raadsel tot eindproduct

In elk thema van Staal zie je de lijn van input naar output. Het 5-fasenmodel zorgt ervoor dat kinderen alle stappen tot een taalproduct gestructureerd doorlopen.

Van Input

- bouwsteen: woordenschat
- bouwsteen: taalbeschouwing
- bouwsteen: tekstbegrip
- bouwsteen: spreken en luisteren
- bouwsteen: schrijven

Naar output

- eindproduct
- presentatie/publicatie

Het thema start altijd met een raadsel...

→ De grej van Staal →

Op de vrijdag voordat het nieuwe thema begint, geef je de kinderen een prikkelend raadsel mee dat iets weggeeft over het onderwerp van het thema. Het zet hen aan het denken en maakt hen nieuwsgierig naar waar ze de komende weken mee aan het werk gaan. In het weekend kunnen ze erover praten, nadenken, ernaar googelen, alleen of samen met anderen. Zo maken ze alvast kennis met het thema en activeren ze zelf voorkennis. Op maandag geef je antwoord op het raadsel in een microles van vijf minuten. Deze les zit vol fascinerende weetjes en is gekoppeld aan specifieke foto's. Jouw energie en enthousiasme over het thema zorgen voor een dynamische start bij de kinderen.

Ongemerkt komen zo ook al heel wat doelwoorden voorbij. Na de microles deel je het magazine uit en laat je de kinderen er even doorheen bladeren. Je vertelt waar dit thema over gaat en wat het eindproduct is waar de kinderen de komende weken aan gaan werken.

In samenwerking met de bedenker van Grej of the day.

GOTD

GREJ OF THE DAY

WILDE WOONPLAATS

Kom je weleens in een stad? Als je goed kijkt, zie je daar meer inwoners dan alleen mensen. Een kwart van alle dieren die in Nederland wonen, leeft ook in de stad! Ga je mee op stadsafari?

STADSE VOGELS

Veel vogels zien nauwelijks verschil tussen de natuur en een stad. Ze vinden de gebouwen in een stedelijk gebied net zo fijn als rotsen in de natuur. Overal holtjes om een nest in te maken, en randjes om op te zitten. Eten is er ook genoeg. Kijk maar naar alle etenswaar die op straat ligt. Ideaal!

Het is in de stad iets warmer dan daarbuiten, en dat is ook gunstig voor vogels. Grachten vriesen minder gauw dicht dan water in de natuur. In een strenge winter hielden ze het in de stad daarom meer overleven.

NAP!

Maar er klevan voor vogels ook nadelen aan leven in de stad. Sommige worden overreden door

VOS IN DE STAD!

Vossen verwacht je misschien niet zo snel in een stad. Toch worden ze er weleens gezien, vooral aan de rand van steden. Deze vossen zijn vaak jonge mannetjes die door hun vader verjaagd zijn. Ga weg jij! Uit mijn territorium! Bij het zoeken naar een nieuw leefgebied lopen ze soms per ongeluk het natuurgebied uit en de stad in. Daar veroorzaken ze overlast als ze in tuinen een hol graven, of op zoek zijn naar voedsel. Maar... ze jagen ook op dieren die zelf overlast geven, zoals ratten en ganzen. En dat vinden veel mensen juist een voordeel.

'Weg, zoon! Uit mijn territorium!'

Kijk uit bij het oversteken!

Padden zoeken een plek om in stilte en ongestoord hun winterslaap te houden. Ze graven zich in in de grond of zoeken een veilige plek onder bladeren in de tuin. Vochtige kelders zijn ook ideaal voor ze. Padden overwinteren tot het weer lekker warm wordt.

In het voorjaar kun je de paddentrek zien. Miljoenen padden komen ongeveer gelijktijdig, op hetzelfde moment, uit hun winterslaap. Ze trekken massaal naar het water om zich daar voort te planten. Tijdens deze tocht zijn auto's en fietsers een groot gevaar. Jaarlijks vallen er honderdduizenden verkeersslachtoffers onder salamanders, padden en kikkers. Daarom worden er verkeersborden geplaatst om mensen te waarschuwen. In het hele land zijn natuurliefhebbers actief om de omgeving veilig de weg over te helpen.

WOORDEN

HOE GOED KEN JE DEZE AL?

- ☐ belanden
- ☐ de etenswaar
- ☐ fladderen
- ☐ gunstig
- ☐ ideaal
- ☐ inmiddels
- ☐ kwetteren
- ☐ het nadeel
- ☐ het natuurgebied
- ☐ nauwelijks
- ☐ de overlast
- ☐ het rumoer
- ☐ signaleren
- ☐ de soortgenoot
- ☐ het stedelijk gebied
- ☐ de strenge winter
- ☐ het territorium
- ☐ verjagen
- ☐ het voordeel
- ☐ zich aanpassen

les 1 Wilde woonplaats

Zo zit het

- Je leest een artikel over dieren in de stad.
- Je leert de betekenis van 20 woorden. Je kunt de betekenis van een woord zo vinden:
 - Je leest verder of je leest terug.
 - Je bekijkt een afbeelding.
 - Je zoekt het woord op.

Probeer het

- a Kijk naar de cartoon hierboven. Welk woord van week 1 past er op de puntjes?

- b Welk woord van week 1 zie je op de achtergrond?

1

Welk woord past erbij? Onderstreep.

- a Het natuurgebied / het stedelijk gebied is een stuk land waar de natuur het belangrijkst is.
- b Het natuurgebied / het stedelijk gebied is een stuk land met veel gebouwen waar veel mensen wonen.

2

Welke woorden...

- a Het natuurgebied

- ☐ dieren
- ☐ planten

- b Het stedelijk gebied

- ☐ dieren
- ☐ planten

3

Welk woord past...

- a Een voordeel

veel bijzondere dieren kunt tegenkomen.

- b Een voordeel / nadeel van dieren in de stad is dat ze ongezond eten.

4

Welke betekenis hoort erbij? Verbind.

- het komt goed van pas
- het lawaai van veel geluiden door elkaar
- vliegen met snel op en neer
- ergens tusschen
- zo goed en fijn als je maar kunt wensen

- belanden
- fladderen
- gunstig
- ideaal
- rumoer

Dat moet ook wel, omdat zijn geluid anders

van de stad uit komt. Nu doet hij goed mee met het

stadse : KWETTER!

stad hartstikke ideaal!

Welke woorden passen bij een strenge winter?

- Kruis aan.
- ☐ bibberen
- ☐ boven nul graden
- ☐ buiten zwemmen
- ☐ gladde wegen
- ☐ hard vriezen
- ☐ korte broek
- ☐ muts
- ☐ schaatsen
- ☐ sneeuw
- ☐ wanten
- ☐ zonder jas
- ☐ zonnebaden

stad hartstikke ideaal!

6

Welke etenswaar vinden dieren in de stad?

Noem drie dingen.

- b Welke etenswaar vind jij lekker? Noem drie dingen.

Kijk terug

Welke woorden van de week ken je nu beter? Pas de kleur aan.

Meer oefenen

- Sterke Staaltjes 1: magazine blz. 8-9.
- Les 1 - plus woordenschat: werkboek blz. 22-23.

→ Woordenschat

Elke thema begint met een woordenschat-artikel, waarin de woorden van de week zijn verwerkt. In het werkboek oefenen de kinderen met deze woorden en aan het eind van de les vinken ze aan hoe goed ze de woorden kennen. Zo staan ze nog even stil bij ieder woord. In de loop van de week groeit hun woordenschat verder.

Bij de introductie van verschillende lessen staan korte woordenschatspelletjes beschreven die je met de kinderen doet. Aan het eind van het thema is er een groot woordenschatspel.

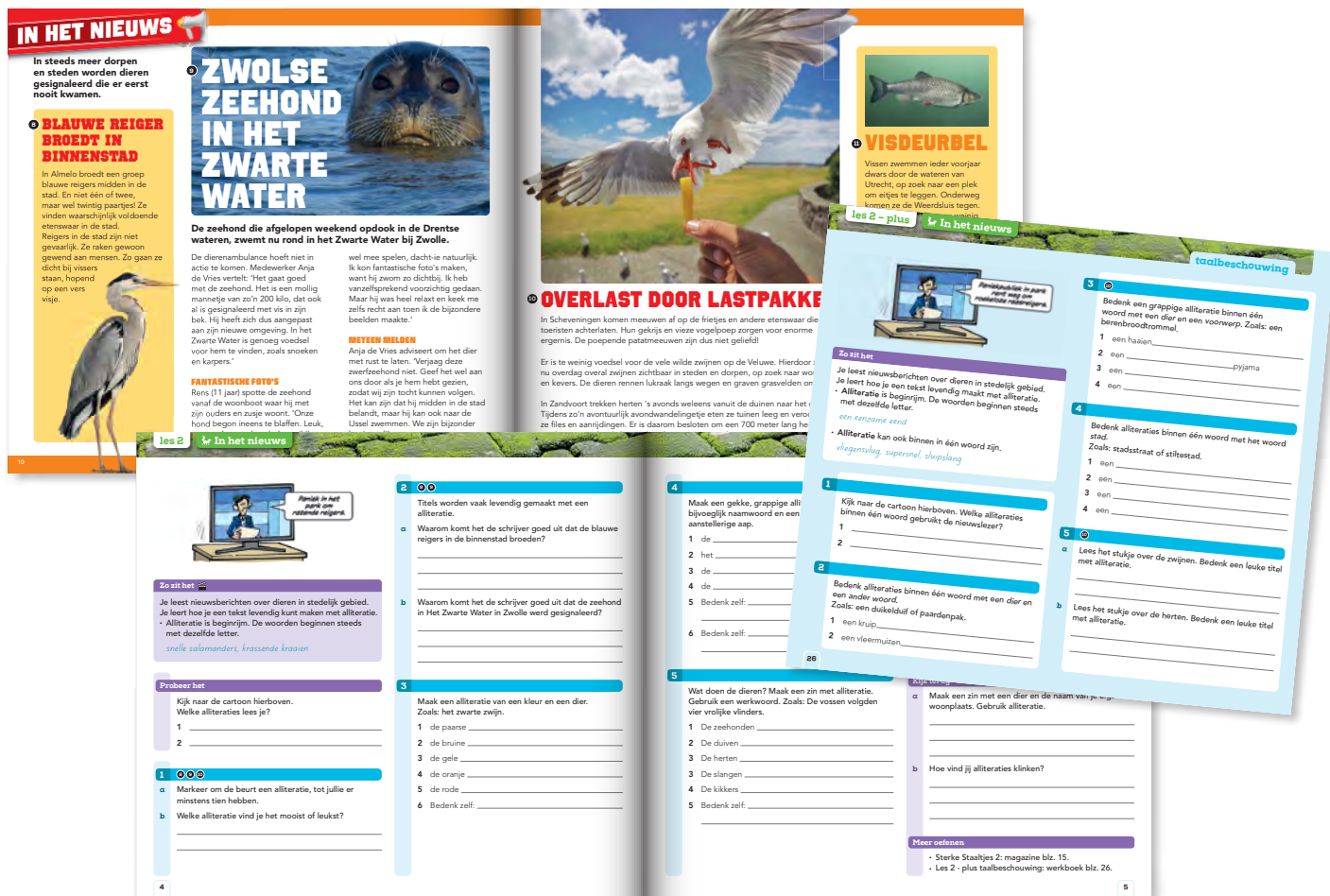
Bij Sterke Staaltjes komen de woorden terug in puzzels, woordspelletjes en taalgrapjes. De Staalfiguren oefenen figuurlijk taalgebruik. Je kunt de Sterke Staaltjes gebruiken als

tempodifferentiatie, maar, omdat ze in het magazine staan, kan elk kind ze maken.

Met de woordmuur is woordenschat tijdens het hele thema zichtbaar in de klas. Bespreek de woorden regelmatig en verschuif samen de woordkaarten van rood (dit woord is nog nieuw) naar oranje naar groen (dit woord ken ik goed).

De woorden van de week zijn de eerste bouwstenen voor het eindproduct: taal om over het thema te praten en te schrijven.

Kinderen die de les vlot en goed maken, kunnen verdergaan met de plusles, met extra woorden, achter in het werkboek.

→ Taalbeschouwing →

Staal heeft grammatICA ondergebracht bij de lineaire leerlijn spelling. Daardoor is in Staal Taal alle ruimte om kinderen te laten kennismaken met uiteenlopende taalverschijnselen, zoals formeel en informeel taalgebruik, jargon, woordspelingen, taalgrapjes en figuurlijk taalgebruik. Het magazine laat deze bijzondere taalverschijnselen zien.

De kinderen kunnen zich verwonderen over en spelen met taal. In het werkboek leren ze de taalverschijnselen herkennen en toepassen. De taalverschijnselen kunnen de kinderen gebruiken als zij hun eindproduct maken. Als zij geïnspireerd zijn, kunnen ze een eigen toepassing bedenken.

In de plusles in het werkboek kunnen kinderen zich verder verdiepen in het verschijnsel van de basisles of verkennen zij een onderwerp dat er dichtbij ligt.

Vissen, spinnen, springen

Dichten met stadsdieren

1 Een oude snoek

Een oude snoek zwom langzaam bij Krimpen in de Lek. Hij was een beetje koortsig en had een stijve nek.

'Je hebt,' zei een vriendelijk baarsje, 'een kou gevat in je kop.'
'Helaas,' zei de snoek verdrietig, 'en at het baarsje op.'

Daan Zonderland

2 Spinnen

Kijk toch eens even, hoe vlug al die spinnen hun web kunnen weven.

Kleine en grote – wat zijn ze toch druk aan het werk met hun poten.

Wat zullen ze vangen? Wie blijven er straks in hun spinnenweb hangen?

Wie zullen er winnen: de muggen, de vliegen?

Nee, meestal de spinnen. En dan kan hun maaltijd beginnen.

Nannette Kuiper

3 Sprinkhaan, sprinkhaan

Sprinkhaan, sprinkhaan kleine, groene kangoeroe. Waar spring je zo vandaan? En waar spring je toch naartoe?

In de velden, in het gras, weet ik zelden waar je bent en wie je was.

Sprinkhaan, sprinkhaan, in de laan en op het pad, trappen schoenen plat. Rijden wielen je poten en sprietten tot puree.

Sprinkhaan, sprinkhaan, ik spring wel met je mee. Ogen dicht. Vederlicht. In de velden, in het gras, in de velden, in het gras ...

Frank Aden

les 8 Vissen, spinnen, springen

tekstbegrip

Zo zit het
Je leest gedichten over dieren die je in de stad kunt tegenkomen. Jeervaart dat dichters met gewone woorden iets bijzonder maken. Je vertelt wat jij bijzonder vindt in het gedicht.

1

- a Lees de drie gedichten zacht voor jezelf.
- b Kies een gedicht dat jij mooi vindt.

Ik kies _____

2

Kijk naar het gedicht dat jij hebt gekozen bij opdracht 1b.

- a In welke stemming kom jij als je dit gedicht leest? Onderstreep.

Ik word vrolijk | verdrietig | boos | bang.

- b Vertel je maatje waarom die stemming volgens jou bij het gedicht past.

3

In het gedicht over de sprinkhaan verandert de stemming.

- a Zet een pijl voor de regel waarin de stemming verandert.
- b Vertel je maatje wat er anders anders werd. Doe het zo: eerst dacht ik ..., maar opeens ... Of zo: Eerst voelde ik ..., maar toen ...

4

Zoek gewone woorden die mooi klinken.

- a Omcirkel vier woorden in jouw favoriete gedicht die jij mooi vindt klinken.
- b Lees dan de regels met die woorden erin aan elkaar voor. Gebruik je stem zo dat de zinnen mooi klinken.

Kijk terug

Zou je meer van die dichter willen lezen die jouw favoriete gedicht heeft geschreven?

verdiepingslessen: verdiepingsles A is altijd een lange tekst, verdiepingsles B bevat een twist op het thema en verdiepingsles C volgt de Chambers-aanpak. Met de vijf lessen tekstbegrip biedt Staal een volledig aanbod tekstbegrip. Als je naast Staal een andere methode voor tekstbegrip gebruikt, kun je overwegen om de verdiepingslessen over te slaan.

Met veel aandacht voor auteurs, boeken en genres is elke les tekstbegrip ook een les leesbevordering.

Spin, snoek of vos, we dichten erop los!

GOED OM TE WETEN

Uit onderzoek blijkt dat het koppelen van schrijven aan lezen niet alleen een positief effect heeft op tekstbegrip, maar ook op het schrijven van teksten. In Staal versterken alle domeinen elkaar.

→ Spreken en luisteren

In deze lessen werken de kinderen samen aan een geïmproviseerde scène of een dialoog. Of ze luisteren klassikaal naar een audiobron, zoals een podcast, een reclameboodschap of een interview. De kinderen kijken en luisteren naar de bron en leggen elkaar daarna uit wat ze gehoord of gezien hebben. Ze gaan op zoek naar de kenmerken van deze bron: hoe komt het dat ik weet dat dit een reclameboodschap of een podcast is?

In het hart van elk magazine staat een sfeerposter of kijkplaat die deze les of het thema visueel ondersteunt.

Denkgesprek

In het denkgesprek wisselen kinderen ideeën uit en onderzoeken ze verschillende standpunten over en zienswijzen op een onderwerp uit het thema. Dit helpt hen om hun gedachten onder woorden te brengen en hiervoor argumenten te formuleren. Het gaat niet om goed of fout, maar om praten over problemen en oplossingen, feiten en meningen, redenen en argumenten. Jij helpt de kinderen om naar elkaar te luisteren, goede vragen te stellen en door te vragen op wat klasgenoten inbrengen.

ZO MAAK JE ... een voice-over bij een dierenfilmje

OPDRACHT

Zo maak je een script voor een voice-over

- Je beschrijft wat er te zien is.
- Je vertelt enthousiast en levendig.
- Je vertelt een weetje.

TOEPASSEN

Kies een filmpje of maak er zelf één

- Je beschrijft wat er te zien is.

Doe het eerst in steekwoorden.

- Keuze: kippen
- Wat opvalt: nieuwsgierig, twee hennen, zandjes

Uiterlijk: zwart en wit, zwart, rode lellen, poten 3 tenen voor en 1 achter

Beweging: veren schudden, kop omhoog of omlaag

Maak het script

- Je maakt je script enthousiast en levendig.

Je kunt alliteratie gebruiken:
De kippen kakelen tegen elkaar. Tokkerdetostok. Kippen takken op de grond.

Je kunt krachtige woorden gebruiken:
Let op de vuurrode lellen langs hun kop. Zij houden hun veren superschoon.

Je geeft een weetje.
Wist je dat kippen basidiën zijn? Wist je dat de fazant familie is van de kip?

BESPREKEN EN VERBETEREN

Lees je script nog eens

- Je geeft en krijgt tips en tips. Je maakt je script nog beter.

*** TIP ***
Eindig je voice-over met één zin:
• hoe het verder gaat
• met een vraag
Zou de kip op stok gaan?

*** TIP ***
Gebruik scoolfiguren die kip voelt zich in haar ren als een vis in het water.

PUBLICEREN EN PRESENTEREN

Spreek je voice-over in

- Je spreekt duidelijk.
- Je past je stem aan aan het beeld.

Spreek hoog en snel als je enthousiast bent, en zacht en laag als het spannend is.

- Je zorgt dat de tekst gelijk loopt met het beeld.

Soms kun je even stil zijn, soms moet je wat sneller praten.

→ Toepassen

De Staalstudio zet de bouwstenen uit het thema herkenbaar op een rij, zodat de kinderen aan de hand van een uitgewerkt voorbeeld en in kleine stapjes aan het eindproduct werken. Hier is het 5-fasenmodel goed zichtbaar. De eindproducten zijn gevarieerd: de kinderen maken bijvoorbeeld een voice-over, een verhaal, een recensie, een podcast of dialoog. Er is veel ruimte voor creativiteit en speelsheid, maar kinderen kunnen ook de talrijke voorbeelden in het magazine raadplegen. Het ene kind put vooral uit die voorbeelden, het andere bedenkt nieuwe toepassingen. Ieder kind werkt op het eigen niveau en kan een eindproduct maken.

Van ieder eindproduct moet een kind zich kunnen voorstellen dat het buiten de school of voor de school iets tweeweg brengt, zodat het kind het de moeite waard vindt om eraan te werken en het nut ervan ziet. Dit verhoogt de motivatie. Daarom wordt elk eindproduct gepubliceerd of gepresenteerd. De ene keer geven de kinderen een presentatie in een kleine groep, dan voor de hele groep, een andere keer voor ouders of voor kinderen uit een andere groep.

40+8 kleurrijke magazines

Groep 4

- Lijf
- Vogels
- Slapen
- Kleding
- Uitvindingen
- Beroepen
- Geheim
- Souvenir

Groep 5

- Lekker
- Wat een weer
- Tijd
- Deltadieren
- Reclame
- Volksverhalen
- Sport
- Nacht

Groep 6

- Ondergronds
- Muziek
- Op rolletjes
- Baas boven baas
- Op ontdekking
- Overleven
- Broodje aap
- Stadssafari

Vanaf groep 5 zijn er per jaargroep twee extra thema's. Handig voor combinatiegroepen.

- Ziekenhuis
- Geen kunst

- Griezelen
- Feest

Groep 7

- Hersenen
- Laat je horen
- Virussen
- Namaak
- Proeverij
- Strips
- Hoezo hier
- Het podium op

- Eilanden
- Ruimte

Groep 8

- Schrijven
- Snelheid
- Wortels
- Buitenissig
- Rivieren
- Slim gemaakt
- Portret
- Media

- Vroege culturen
- Helden

Meester Mark.

Basisschool De Troubadour

"Sinds we met Staal Taal werken, merk je dat collega's enthousiast zijn. De schrijfproducten van kinderen zie je overal terug in de school: in de teamkamer, op het leerplein of in de gang. Kinderen zijn daar zó trots op!"

Structuur en didactiek

Het jaarprogramma van Staal Taal omvat 32 weken. Daarin behandel je acht thema's. Een thema duurt vier weken. Alle taaldomeinen komen aan bod in een vaste volgorde en met een duidelijke samenhang. Een les duurt ongeveer 40 minuten.

Vaste opbouw per thema

• Week 1 en 2: Van input ...

De kinderen krijgen bouwstenen aangereikt die ze nodig hebben voor het werken aan het eindproduct.

• Week 3: ... naar output

De kinderen passen alle geleerde bouwstenen toe in hun eindproduct. Lukt het niet in de gestelde tijd, je hebt genoeg ruimte in week 4 voor een goede inhoudelijke afronding van het thema.

• Week 4: facultatief

In deze week kun je extra aandacht besteden aan woordenschat en een woordenschattoets afnemen. De drie verdieplingslessen maken het aanbod voor tekstbegrip compleet. De opdrachten hiervan staan op een printblad.

Les volgens het directe instructiemodel

- Je begint elke les met klassikale instructie, uitleg en modeling.
- Aan de hand van een eerste opdracht controleren jij en de kinderen of de instructie voor iedereen duidelijk is. Daarna werken de kinderen zelfstandig verder.
- Je geeft verlengde instructie aan kinderen die hulp nodig hebben, met aanwijzingen uit de handleiding.

week 1	Van input ...	Les 2 Taalbeschouwing	Les 3 Tekstbegrip	Les 4 Spreken en luisteren	Les 5 Schrijven
	Les 1 Woordenschat				
week 2	Les 6 Woordenschat	Les 7 Taalbeschouwing	Les 8 Tekstbegrip	Les 9 Spreken en luisteren	... naar output
					Les 10 Toepassen Start eindproduct
week 3	Les 11 Toepassen Verbeteren eindproduct	Les 12 Toepassen Leren presenteren	Verdieplingsles A Tekstbegrip	Les 13 Toepassen Presentatie / publicatie	Uitlooples
week 4	Facultatief	Les 15 Toets woordenschat (facultatief)	Verdieplingsles B Tekstbegrip	Verdieplingsles C Tekstbegrip	Uitlooples
	Les 14 Het grote woordenschatspel				

- Je sluit klassikaal af met Kijk terug. De kinderen denken na over wat ze hebben geleerd en wat ze eraan hebben.

Met het 5-fasenmodel naar het eindproduct

Staal werkt met het 5-fasenmodel. Dit zijn de fasen die je doorloopt bij het maken van een tekst of presentatie. De fasen zorgen voor grip op een taak.

- oriëntatiefase: zich alle bouwstenen eigen maken (les 1 t/m 9)
- opdrachtphase: de criteria van het eindproduct verhelderen (les 10)
- schrijffase: zelf aan de slag gaan (les 10)
- revisiefase: bespreken en herschrijven (les 11)
- publicatiefase: verzorgen en presenteren (les 12 en 13)

Genredidactiek

Elk thema is opgebouwd rond één overkoepelend taaldoel en een genre. Je ziet dit in het eindproduct terug en in de aanloop daarnaartoe. Een genre is een verzameling tekstsoorten, gesproken en geschreven, met een gemeenschappelijk karakter. Het doel, de kenmerken en de structuur van deze teksten komen (grotendeels) overeen. Dat maakt dat je de kinderen kunt laten profiteren van taaldomeinen in samenhang.

Flexibel werken

Staal Taal werkt met een concentrisch leerstofaanbod; de thema's zijn los van elkaar te gebruiken en kunnen flexibel worden ingezet. Hierdoor kun je groepsoverstijgend werken, wat Staal bijzonder geschikt maakt voor combinatiegroepen. Ook kun je eenvoudig een thema kiezen dat aansluit bij de actualiteit in de klas of bij een onderwerp van een bepaald leergebied.

COMBINATIEGROEPEN

Aan het tandwiel op het omslag zie je in welke groepen het thema aangeboden kan worden. In combinatiegroepen kun je ervoor kiezen om vier thema's uit het aanbod van de ene jaargroep te nemen en vier thema's uit het aanbod van de andere jaargroep. Het jaar erop wissel je om. Voor groep 4 adviseren we om met de eerste vier thema's te starten.

Met de acht extra thema's boven op het reguliere aanbod voorkom je dat kinderen een thema nog eens aangeboden krijgen, bijvoorbeeld wanneer de samenstelling van combinatiegroepen verandert. Vanaf leerjaar 5 zijn er twee extra thema's per jaargroep beschikbaar. Deze thema's kun je omwisselen met een ander thema uit dezelfde jaargroep of uit de omliggende jaargroepen.

Aan de wieltjes zie je in welke groepen het thema aangeboden kan worden.

LEERGEBIEDEN

De thema's van Staal Taal hebben een belangrijke functie: ze geven context. Een thema zorgt er zo voor dat lessen niet op zichzelf staan, maar elkaar versterken. Bovendien draagt het thema bij aan kennisopbouw: de taaldoelen worden geoefend aan de hand van rijke, wereldoriënterende artikelen. Een prikkelend onderwerp trekt kinderen het thema in en wakkert de nieuwsgierigheid aan. Waar denk jij aan bij Slapen, Op rolletjes of Buitenissig?

Op het omslag van een magazine maken de pictogrammen zichtbaar met welke leergebieden het thema raakvlakken heeft. Deze pictogrammen helpen je, samen met het thema-onderwerp, bepalen in welke volgorde je de thema's gaat aanbieden, zodat ze aansluiten bij wat er speelt in jouw klas.

Geef je voor wereldoriëntatie les met de methode Magneet, dan staan de thema's van Staal al in de juiste volgorde. Kijk voor meer informatie op pagina 30.

- **Aardrijkskunde**
- **Burgerschap**
- **Cultuur en muziek**
- **Digitale geletterdheid**
- **Geschiedenis**
- **Gezondheid**
- **Natuur**
- **Techniek**

Differentiatie

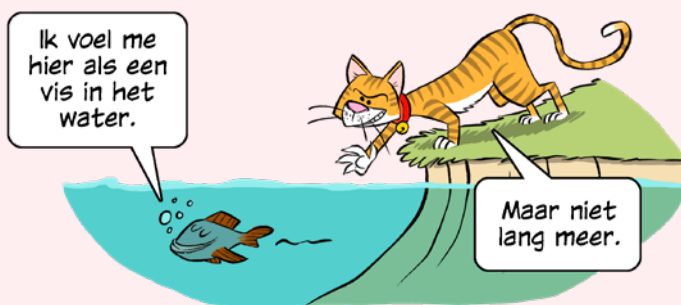
Bij de productieve taaldomeinen is er altijd sprake van natuurlijke differentiatie. De kinderen werken aan dezelfde opdrachten, maar spreken, luisteren en schrijven op hun eigen niveau. Voor de lessen woordenschat en taalbeschouwing is er extra differentiatiemateriaal. Uniek aan Staal is dat het plusmateriaal beschikbaar is voor álle kinderen, in hetzelfde magazine en werkboek.

Tempo

De Sterke Staaltjes bieden speelse tempodifferentiatie, tijdens de les of in de weektaak.

Niveau

In de pluslessen verwerven kinderen extra woorden of werken ze aan een verdiepend of verbredend taaldoel. Een mooie uitdaging als je de basis goed en vlot hebt afgerond.

les 1 - plus **Wilde woonplaats**

woordenschat

PLUSWOORDEN week 1

1 Kijk naar de cartoon hierboven. Welke pluswoorden passen erbij? Kruis aan.

☐ de amfibie ☐ de natuurliefhebber
☐ gelijktijdig ☐ ongestoord
☐ klam ☐ overwinteren
☐ de massa ☐ de tocht
☐ massaal ☐ vochtig

2 Welke betekenis hoort erbij? Verbind.

☐ gelijktijdig ☐ niet onderbroken worden
☐ de natuurliefhebber ☐ een reis, een wandeling of rit
☐ ongestoord ☐ op hetzelfde moment
☐ overwinteren ☐ iemand die graag in de natuur is en ervan houdt
☐ de tocht ☐ op een plek de winter doorbrengen

3 Massaal is een groot aantal of een heleboel van iets. Welk woord betekent ongeveer hetzelfde?

Wat betekent massaal precies?

4 Vul een pluswoord in. Je mag een woord twee keer gebruiken.

De _____ lag nog lekker te slapen, toen hij uit zijn bed werd gebeld. 'Tring tring ... opstaan! De padden zijn klaar met _____!'

Ze zijn _____ uit hun winterslaap gekomen. Je moet ze helpen met oversteken, zodat ze veilig aan hun _____ kunnen beginnen.

'Jammer ... Ik lag net zo lekker', dacht de _____ 'Een hele winter _____ een winterslaap houden. Dat lijkt me ideaal!'

5 Vul een pluswoord in. Los daarna de raadsels op. Welk dier kan dit gezegd hebben?

1 Ik _____ in het zuiden en kom in de lente weer terug.
Ik ben een _____

2 Ssst ... Stil! Ik wil _____ een winterslaap houden.
Ik ben een _____

de amfibie
diersoort die in het water en op het land leeft
Amfibieën zijn koudbloedig en hebben vaak een kale, gladde huid.

gelijktijdig
op hetzelfde moment
De twee egels kwamen gelijktijdig uit hun winterslaap.

klam
een beetje nat, warm en een beetje plakkerig
Ik zag een ringslang en kreeg meteen klamme handen.

de massa
een groot aantal mensen of een heleboel van iets
De grote massa's ringslangen zijn ontstaan door de warmere zomers.

massaal
met heel veel tegelijk
In de herfst trekken vogels massaal naar het zuiden.

de natuurliefhebber
iemand die graag in de natuur is en ervan houdt
De natuurliefhebber runde het afval in het bos op.

ongestoord
niet onderbroken worden, niemand stoort je
's Nachts jagen nachtdieren ongestoord op hun prooi.

overwinteren
op een plek de winter doorbrengen
Veel vogels trekken weg en overwinteren in het zonnige zuiden.

de tocht
een reis, een wandeling of rit
Op zijn tocht door de wijk roofde de vos een kip uit een tuin.

vochtig
een beetje nat
Als het mist, is het gras vaak vochtig.

20 extra pluswoorden per thema voor een uitgebreide woordenschat

Beoordeling en toets

De kinderen weten vanaf het begin aan welke criteria hun eindproduct moet voldoen. Dus weet jij ook precies waar je op moet letten. Met de beoordelingsformulieren registreer je eenvoudig de vorderingen van alle taalproducten. Per presentatie of publicatie (dus per thema) kies je vooraf een klein groepje kinderen dat je op deze punten extra observeert. Gedurende het jaar komt iedereen aan de beurt.

Het is mogelijk om in week 4 een woordenschattoets af te nemen. Deze facultatieve toets kunnen de kinderen zowel digitaal als op papier maken.

beoordelingsformulier eindproduct stadssafari

Themagerelateerde criteria

Schrijven: je schrijft een script voor een voice-over.

Presenteren en publiceren: je presenteert jouw voice-over bij een filmje.

Algemeen*

Opbouw Formulerings Inhoud

Naam

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

Totalscore

Totalscore

***Algemeen**

Opbouw (samenhang)

- Logische volgorde, overgangen, relaties in de tekst, gebruik van voeg- en verbindingswoorden

Formulering (woordgebruik)

- Gebruik van woorden van week 1 en 2.
- Formeel, informeel taalgebruik passend bij de tekstsoort

Inhoud (algemene kwaliteit)

- Informatie-arm versus informatierijk
- Verzorging, waaronder leesbaarheid en verstaanbaarheid

Staal • groep 6 • thema 6 • beoordelingsformulier eindproduct • © Malmberg + Hertzogenbosch

Materialen

Kleurrijke magazines

Met Staal werk je met aantrekkelijk vormgegeven magazines die de kinderen het thema in trekken. Als een thema in de loop van de tijd verouderd raakt, hoeft er slechts één magazine te worden vervangen. Daarmee blijft dit materiaal altijd actueel.

Werkboek

Het werkboek is een omkeerboek voor twee thema's. De rustige vormgeving is overzichtelijk voor de kinderen. Achter in het werkboek staan alle plusopdrachten.

Handleiding

In de handleiding staan de pagina's uit het magazine en werkboek afgebeeld. Je hebt het lesverloop en de korte, actiegerichte aanwijzingen bij de les zo altijd bij de hand.

Voor de kinderen, per thema:

- magazine met alle bronnen
- werkboek inclusief plusopdrachten
- oefensoftware woordenschat

Voor de leerkracht, per thema:

- handleiding
- digibordsoftware taal, met digitaal 'antwoordenboek'

Bingel

Digibordsoftware

Met de digibordsoftware volg je op gestructureerde wijze alle instructiefasen uit de handleiding. Heldere navigatie biedt structuur en houvast.

De software is verrijkt met aansprekend filmmateriaal:

- Korte **animatiefilms** bij de woorden van de week.
 - ondersteuning bij semantiseren
 - met beeld, geluid en een contextzin
- Op vaste momenten komen de Zo zit het-**instructiefilms** terug. Hardop denkend, vaak op grappige wijze, laten bekende acteurs zien hoe je een taalkaak kunt aanpakken.

In de digibordsoftware zijn handige tools aanwezig, waaronder de nakijkhulp in les 11. Als de kinderen inhoudelijk het eindproduct af hebben, kan er via het digibord een instructie opgeroepen worden om te controleren op spelling-grammatica die in dit blok is geleerd.

Oefensoftware woordenschat

Naast de woordenschatlessen uit het werkboek kan elk kind oefenen op het digitale platform Bingel.

- Bingel heeft een volledig adaptief aanbod voor de woorden van de week.
- Alle opdrachten passen in de context van het thema.
- Er zijn extra taken voor de pluswoorden.

Magazine en werkboek

Voorbeeld groep 7 (les schrijven)

Uit: thema Namaak

- Levenschte bronnen in het magazine.

- Aan de hand van de bronnummers in magazine en werkboek weten de kinderen waar ze informatie kunnen vinden.

- Zo zit het beschrijft bij iedere les de kerninstructie en biedt de kinderen houvast bij het maken van de opdrachten.

- Aan de hand van *Probeer het* oefenen de kinderen begeleid en zie jij of ze de instructie goed hebben begrepen.

VOOR OF TEGEN?

Vind jij namaken oké? Zou jij nagemaakte spullen kopen? Of zeg je: ik koop het origineel en anders liever niks? Lees wat voor- en tegenstanders zeggen over vier nagemaakte producten.

15 SCHOENEN EN KLEDING

'Merkschoenen en merkkleding zijn meestal duur, waardoor niet iedereen ze kan betalen. Door ze na te maken met goedkopere materialen, zijn ze wél betaalbaar. Ik koop ze voor mijn kinderen. Je ziet het verschil bijna niet!'

'Er wordt veel geld verdiend met het namaken van schoenen en kleding. Wij, makers van de echte producten, lopen zo veel geld mis, terwijl we wel het ontwerp hebben gemaakt. Ook is namaak vaak slechter voor het milieu, omdat de producten door de goedkope materialen sneller stukgaan.'

16 HORLOGES

Een startend bedrijf dat horloges maakt, is natuurlijk nog niet zo bekend. Het heeft ook weinig geld om dure materialen te gebruiken of om reclame te maken. Een manier om toch geld te verdienen, is het namaken van bekende horloges en die voor weinig geld verkopen.'

'Dit bedrijf is al meer dan honderd jaar bezig om het beroemdste horlogemerk ter wereld te worden en te blijven. Dat heeft enorm veel tijd, energie en geld gekost. Het merk verkoopt niet alleen een horloge, maar ook een levensstijl en aanzien. Namakers profiteren van al het werk dat dit bedrijf al gedaan heeft.'

les 5 Voor of tegen?

Maar dat is toch een namaakhorloge?

Dat maakt niks uit. Deze koopt zelfs sneller dan een echte!

Zo zit het

Je bekijkt producten die zijn nagemaakt. Je schrijft argumenten op vóór het namaken van een product. Je schrijft argumenten op tegen het namaken van een product.

Probeer het

a Bekijk de cartoon hierboven. Welk argument gebruikt de eigenaar van het horloge om aan te geven dat het niet erg is om een namaakhorloge te hebben?

b Wat vind je van dit argument?

1

a Onderstreep in iedere tekst de argumenten vóór het namaken.

b Omcirkel de argumenten tegen het namaken.

2

Van welke producten vind jij het oké om ze na te maken?

Zet een groen kruisje voor de producten waarvan jij het oké vindt. Zet een rood kruisje voor de producten waarvan jij het niet oké vindt. Twijfel je? Zet dan een oranje kruisje.

☐ merkschoenen	☐ olijfolie
☐ merkhorloges	☐ speelgoed

3

a Kies een van de vier producten. Schrijf bij dit product twee nieuwe argumenten op waarom je dit product zou kunnen namaken. Gebruik de ruimte op de bladzijde hiernaast.

b Schrijf ook twee nieuwe argumenten op tegen het namaken van dit product.

4

a Bespreek samen of jullie thuis een nagemaakt product hebben. Wat is het?

b Waarom hebben jullie het gekocht of gekregen?

c Welke argumenten kun je bedenken voor of tegen het namaken van dit product?

Handleiding

Voorbeeld groep 7 (les schrijven)

Uit: thema Namaak

- Lesdoel en materialen in een compact overzicht.

- In elke les staat de samenhang met andere lessen en de relatie tot het eindproduct aangegeven.

- De pagina's uit het magazine en werkboek bij elkaar: zo heb je het complete overzicht van het materiaal bij de hand.

LES 5 | VOOR OF TEGEN? | SCHRIJVEN

LESINFO

LESDOEL
De kinderen leren argumenten bedenken vóór en tegen het namaken van een product.

MATERIAAL

- magazine (blz. 16-17)
- werkboek (blz. 8-9)
- digibordsoftware les 5

LESDUUR
40 minuten

5-FASENMODEL
Oriëntatie
Kinderen oefenen met het bedenken en opschrijven van argumenten vóór en tegen het namaken van een product. Deze les is een vingeroefening voor het formuleren van een stelling met argumenten vóór en tegen in les 10.

INTRODUCTIE

1 Lees samen bron 15 (Schoenen en kleding) in het magazine. Wat is in deze tekst een argument vóór het kopen en namaken van merkschoenen? [Merkschoenen zijn erg duur en door ze na te maken worden ze betaalbaar. (eerste alinea)] Wat in deze tekst is een argument tegen het kopen en namaken van merkschoenen? [De makers lopen veel geld mis. Bovendien is namaak vaak slechter voor het milieu. (tweede alinea)]

2 Vertel de kinderen wat ze gaan doen: *In deze les gaan jullie op zoek naar argumenten vóór en tegen het namaken van producten. Deze ga je opschrijven.* Herinner de kinderen hierbij ook aan de motieven die genoemd zijn in de audiofragmenten bij les 4. Herinner ze ook aan les 2, waarin ze hebben geleerd over de gevoelswaarde bij bepaalde woorden.

INSTRUCTIE | BEGELEID OEFENEN

1 Lees samen Zo zit het en bekijk het Zo zit het-filmpje. Ga na hoe Zo zit het in het filmpje terugkomt. Welke argumenten hoorde je in het filmpje vóór het kopen van namaak-oortjes? [goedkope, de originele kan niet iedereen betalen, ze zijn mooi, ze zitten goed, merk is niet altijd beter van kwaliteit, een goedkope merk kan ook goed zijn] En welke argumenten hoorde je tegen het kopen van namaak-oortjes? [iemand anders moest het denkwerk doen, klinken minder goed.]

2 De kinderen maken Probeer het. Bespreek kort na. Welk argument hebben ze in de cartoon gelezen? [Dit horloge loopt zelfs sneller dan een echte!] Is dat een argument vóór het namaken van dit horloge of tegen? [Je zou denken dat het een argument vóór is – sneller is beter – maar aan een te snel lopend horloge heb je natuurlijk niets.]

Zo zit het

les 5 Voor of tegen?

1 Maar dat is toch een namaakhorloge?

2 Dat maakt niet uit. Deze koop ik, want het is echt!

3 Van welke producten vind jij het oké om ze na te maken?

Zet een groen kruisje voor de producten waarvan jij het oké vindt. Zet een rood kruisje voor de producten waarvan jij het niet oké vindt. Twijfel je? Zet dan een oranje kruisje.

☐ merkschoenen ☐ olijfolie

☐ merkhorloges ☐ speelgoed

4 Kies een van de vier producten. Schrijf bij dit product twee nieuwe argumenten op waarom je dit product zou kunnen namaken. Gebruik de ruimte op de bladzijde hiernaast.

5 Schrijf ook twee nieuwe argumenten op tegen het namaken van dit product.

6 Bespreek samen of jullie thuis een namaakproduct hebben. Wat is het?

Eigen antwoord:

7 Waarom hebben jullie het gekocht of gekregen?

Eigen antwoord:

8 Welke argumenten kun je bedenken voor of tegen het namaken van dit product?

Bijvoorbeeld vóór: Het echte product is te duur tegen. De bedenkers verdienen nu geen geld.

40 MIN

ZELFSTANDIG WERKEN

VERLENGDE INSTRUCTIE

REFLECTIE

blz. 16-17

schrijven

Bijvoorbeeld Merkschoenen

voor:

- Voor merkschoenen betaal je veel omdat je voor een merk betaalt

tegen:

- De makers van de echte schoenen verdienen te weinig en kunnen failliet gaan
- Het kan gevaarlijk zijn. De schoenen gaan sneller kapot
- Het is illegaal

Merkschoenen

voor:

- Het is nu voor iedereen betaalbaar
- Je ziet het verschil niet. Daarom zou je meer betalen?

tegen:

- De kwaliteit kan minder goed zijn
- Je houdt iedereen voor de gek
- Het is illegaal

Oplossing:

voor:

- Het gaat om de smaak, als je die ook niet andere ingrediënten bereikt is dat geen probleem
- Het is voor iedereen betaalbaar

tegen:

- Je weet niet wat er precies aan de nepolie toegevoegd is
- Het is onhygiëne
- Het is illegaal

Speelgoed

voor:

- Waarom zou je veel geld uitgeven als je met namaak hetzelfde spel hebt? Het gaat toch niet om de merknaam?
- De namakers kunnen zo ook wat verdienen

tegen:

- Er kan een patent op rusten
- Er is geen controle op de kwaliteit
- Het is illegaal

Kijk terug
 Wat is het beste argument dat je hebt gehoord?
 Eigen antwoord:

Schooltoel

het argument	een goede reden waarmee je een mening verduidelijkt

- In één oogopslag het complete lesverloop.

ZELFSTANDIG WERKEN ⌚ 20 min

- De kinderen maken zelfstandig opdracht 1 t/m 3. Doe opdracht 3 eventueel voor. Noem bijvoorbeeld twee nieuwe argumenten vóór het namaken van merkschoenen. [bijvoorbeeld: 1 Je hebt schoenen met een merk erop, sommige mensen vinden dat heel belangrijk. 2 Je kunt daarmee laten zien dat je dure schoenen kunt betalen.] Bedenk daarna twee argumenten tegen het namaken van merkschoenen. [bijvoorbeeld: 1 Ze gaan sneller kapot. 2 De makers van de echte kunnen failliet gaan.] Deze argumenten kun je opschrijven op bladzijde 9 in het werkboek.
- De kinderen maken opdracht 4 in tweetallen. Licht de opdracht eventueel toe.

VERLENGDE INSTRUCTIE

- Help kinderen die de opdrachten niet zelfstandig kunnen maken aan de instructietafel. Doe opdracht 1 samen. Lees de teksten zin voor zin samen en vraag: Staat er in deze zin een argument om dit product na te maken? Of staat er een argument om het juist niet na te maken?

Doe opdracht 3 samen, en kies voor speelgoed. Ik bedenkt twee nieuwe argumenten vóór het namaken van speelgoed: Waarom zou je veel geld uitgeven als je met namaak hetzelfde spel hebt? Het gaat om het spel en niet om de merknaam. De mensen die dit namaken kunnen er nu ook wat geld aan verdienen. Ik bedenkt ook twee argumenten tegen het namaken van speelgoed: Het is illegaal, er kan patent op rusten. En er is misschien geen controle op de kwaliteit van het namaakspeelgoed.

REFLECTIE

⌚ 05 min

- Bespreek Kijk terug. Laat kinderen die dat willen, vertellen wat zij het beste argument voor of tegen vonden. Laat ze ook vertellen waarom dat zo is.
- Vertel de kinderen dat ze in les 10 en verder een stelling gaan formuleren over namaak (met argumenten voor en tegen) en daar een debat over gaan voeren in les 13.

- Uitgewerkte aandachtspunten voor de verlengde instructie.

Magazine en werkboek

Voorbeeld groep 7 (les tekstbegrip)

Uit: thema Namaak

- Authentieke, rijke teksten.

- Regelnummers geven houvast bij lezen, herlezen en bespreken.

- Eerst denken de kinderen zelf na. Daarna verkennen ze samen de essentie van de tekst.

14 Uitbuiten

1 Bilal kan niet zomaar goed tekenen, hij kan perfect kunstwerken namaken. En dat valt ook de verkeerde mensen op: Bilal wordt gedwongen om beroemde schilderijen te vervalsen ...

2 Met krachtige, snelle streken zet ik zwarte vormen op het doek. Zo verschijnen er drie aardappelhoofden, die ik geel inkleur met een verfroller, zo deed Herman Brood dat ook. Hun ogen worden helemaal zwart en ook de neuzen en monden worden zwarte strepen. De linker aardappel krijgt een rood shirt, de middelste een geel en de derde heeft zo'n groot hoofd dat er geen stukje shirt meer bij past. Precies zoals op het schilderij van Herman Brood. Zou hij het erg vinden dat ik zijn schilderij namaak?

3 O wacht, hij is dood, zei Gerrit. Dan is het niet erg, denk ik.

4 Nu is het tijd voor de achtergrond. Ingespannen doop ik de kwast in de klodder blauwe verf op het palet. Voorzichtig verf ik langs de hoofden. Toch schiet ik uit, waardoor een van de gele gezichten een blauwe streep krijgt. Natuurlijk had ik eerst de achtergrond moeten schilderen.

5 Ik zucht diep en pak weer een leeg doek. Ik schilder het hele doek blauw. Terwijl de verf droogt kijk ik

6 rond in Gerrits rookhol. Gerrit is naar zijn kroeg beneden zodat ik rustig mijn gang kan gaan. Ik kijk naar de bank, de tafel en stoelen. Zou hij die gestolen hebben? Ik denk het niet, want ze zien er helemaal niet mooi uit.

7 Op de tafel ligt een portemonnee waar een paar briefjes uitsteken. Zie je wel, hij heeft geld zat dus hij hoeft helemaal niet te stelen. Of zou hij dat geld hebben gejat?

8 Met een vinger voel ik of de verf droog genoeg is.

9 Nog niet, dus begin ik alvast aan het schilderij voor de wedstrijd. Nou ja, dat wil ik doen, maar ik heb nog geen idee wat ik zal schilderen. Ik staar naar het witte doek totdat de blauwe verf op het andere doek droog is.

10 Op de blauwe achtergrond schilder ik weer de zwarte vormen en ik kleur opnieuw de hoofden in. Nu komt het moeilijkste: de letters. Cool als een dure klapstoel lees ik. Ik weet niet waarom die schilder dat erop heeft gezet. Is een klapstoel cool? Zijn handschrift is in elk geval lastig na te schrijven. Ik oefen een paar keer op een papertje.

11 Dan komt Gerrit binnen, hij fluit bewonderend als hij het schilderij ziet. 'Dat is goed, man!'

les 3 Uitbuiten

tekstbegrip

Heerlijk, een weekje uit, naar buiten!

Ja, heerlijk! Ik zal jullie graag uitbuiten ...

Zo zit het

Je leest een tekst over iemand die schilderijen vervalst. Je krijgt daarna extra informatie over de hoofdpersoon. Je leert dat je oordeel over iemand ook afhangt van de informatie die je over deze persoon hebt.

1 Wat kom je te weten over deze personen? Vul in.

Dit weet ik over:	
Gerrit	
Mama	
Sterre	
Herman Brood	
Aya	

2 Gerrit is een crimineel. Hoe weet je dat?

a Gerrit laat Bilal iets doen wat eigenlijk niet mag. Hoe weet je dat?

3 Bilal is eerst bij Gerrit en daarna bij Sterre. Die situaties zijn tegengesteld.

Zoek de tegenstellingen en beschrijf ze aan elkaar.

b Heeft Bilal het naar zijn zin bij Gerrit? En bij Sterre? Bespreek samen.

4 Je weet nu meer over het boek en de personen. Wat verandert er voor jou, nu je meer weet?

Kijk terug

Als jij in Bilals schoenen stond, zou je het vervalsen van het schilderij van Herman Brood dan een goed idee of een slecht idee vinden? Bespreek samen.

Herman Brood:
Cool als een dure klapstoel

Maar de letters lukken niet,' zeg ik. 'Kan ik niet beter zelf iets schilderen en verkopen?'
 50 'Nee,' zegt Gerrit beslist, 'mensen kopen niks van iemand die ze niet kennen.'
 Het lijkt mij dat mensen dingen kopen die ze gewoon mooi vinden. Maar uit Gerrits mond klinkt dit wel logisch. Hij heeft er tenslotte verstand van.
 55 'Ga nu maar naar huis,' zegt Gerrit, 'anders krijgt je mammië argwaan. Oefen thuis nog effe goed op die woorden en dan maak je het morgen af.'

Ik maak de kwasten en verrollers schoon en loop naar
 60 de trap: 'En mondje dicht tegen je mammië,' zegt Gerrit terwijl ik de trap afloop. Ik zeg niks en ren het café door, de buitenlucht in.
 'Je ruikt naar rook,' zegt mama als ik binnenkom.
 'Ik heb Gerrit even geholpen,' lieg ik.
 65 'Betaalt hij je ervoor?'

'Eh...'
 'Dat dacht ik al. De volgende keer zeg je gewoon dat je geen tijd hebt, hoor. Die vent is echt een uitbuiters.'

Ik knik, al heb ik geen idee wat een uitbuiters is. Ik vind
 70 het wel een grappig woord, maar mama spreekt het uit alsof het iets slechts is. Ik vraag er niet naar, bang dat ik me verspreek.
 Als ik de volgende dag uit school kom, moet mama meteen weg: 'Ik werk tot laat. Er ligt eten in de vriezer,
 75 warm dat maar op.' Ze geeft Aya en mij een kus en gaat weg.
 Ik leg Aya in de kinderwagen en ga naar buiten. Als vanzelf loop ik naar Sterre. We hebben niets afgesproken, maar mijn voeten gaan ernaartoe dus
 80 die volg ik maar. Volgens Achmed kan dat niet, dat je lijf zomaar iets doet. 'Je hoofd regelt wat je lichaam doet,' zei hij vandaag. Achmed is heel slim, dus hij zal wel gelijk hebben. Ik wil dus graag naar Sterre. Nu maar hopen dat ze thuis is.

85 Ik heb geluk, Sterre doet net een salto op de trampoline als ik de tuin in kom. 'Hoi Bilal, kom je ook springen?' Ik parkeer Aya dicht bij de trampoline zodat ik haar niet kan vergeten, trek mijn schoenen uit en spring
 90 zo hoog ik kan. Ik ben uit, ik ben buiten, uitbuiten, het kan echt geen slecht woord zijn, bedenk ik met mijn hoofd in de wolken.

Uit: De Meester van de Trampoline door Annemarie Jonghloed

13

- Authentiek beeld dat aansluit bij de rijke tekst.

- Een vaste opbouw: van eenvoudige leesopdrachten mondeling, naar opdrachten die een beroep doen op de hogere denkvaardigheden.

- Opdrachten dagen uit om in de tekst te duiken en zo samen tot dieper tekstbegrip te komen.

- Leesbevordering onder meer door het bespreken van de bron, de auteur en het genre.

Handleiding

Voorbeeld groep 7 (les tekstbegrip)

Uit: thema Namaak

- De essentie van de tekst kort samengevat.

- Inzicht in samenhang met andere lessen en taalverschijnselen uit het thema.

LES 3 | UITBUITEN | TEKSTBEGRIP

LESINFO

ESSENTIE VAN DE TEKST

De hoofdpersoon (Bilal) komt uit een arm gezin. Hun huisbaas heeft ontdekt dat Bilal heel goed kan tekenen en schilderen. Hij dwingt Bilal schilderijen na te maken, die hij voor flinke bedragen verkoopt, zonder Bilal daarvoor te betalen. Het verhaal is geschreven in de ik-vorm, je ziet het namaken van het schilderij door de ogen van Bilal die niet goed weet of wat hij doet goed of slecht is.

LESDOEL

De kinderen leren dat een oordeel over iemand afhangt van de informatie die je over deze persoon hebt.

MATERIAAL

- magazine (blz. 12-13)
- werkboek (blz. 6)
- digibordsoftware les 3
- optioneel: het boek *De meester-ervaller* van Annemarie Jongbloed

LESDUUR

40 minuten

KERN VAN TEKSTBEGRIP

- Lees de tekst zelf voor.
- Check daarna of de kinderen de tekst in grote lijnen begrepen hebben.
- De kinderen maken opdracht 1 zelfstandig. Bespreek kort de verschillende antwoorden.
- De kinderen maken opdracht 2, 3 en 4 in tweetallen. Help ze eventueel op weg wanneer hun gesprek stopt.
- Stimuleer het gesprek over de tekst. Het hoofddoel is: samen de tekst onderzoeken, erover nadenken en tot een dieper begrip komen. Niet de opdrachten, maar de tekst staat centraal.

5-FASENMODEL

Oriëntatie

In de tekst staan verschillende redenen om iets na te maken: talent hebben, het leuk vinden, gedwongen worden of er geld mee verdienen. De kinderen kunnen dit gebruiken bij het formuleren van een stelling en het bedenken van argumenten vóór en tegen, voorafgaand aan het debat.

INTRODUCTIE | INSTRUCTIE

Zo zit het

Zo zit het
Je leest een tekst over iemand die schilderijen vervaalt.
Je krijgt daarna extra informatie over de hoofdpersoon.
Je leert dat je oordeel over iemand ook afhangt van de informatie die je over deze persoon hebt.

INTRODUCTIE | INSTRUCTIE

⌚ 05 min

- Laat het schilderij van Herman Brood zien. Vertel dat de tekst over dit schilderij gaat. Wat vinden de kinderen van het schilderij?
- De kinderen gaan zich straks een beeld vormen van de personen in het verhaal, aan de hand van de beschrijvingen en van de verschillende redenen die de personen hebben om iets na te maken. Vertel vooraf niets over het boek en laat het ook nu nog niet zien.
- Bespreek Zo zit het. Vertel dat je mening over een persoon afhangt van wat je van die persoon weet.

14

28 • Informatiebrochure Staal Taal

LEZEN

Uitbuiten

Bilal kan niet zomaar goed tekenen, hij kan perfect kunstwerken namaken. En dat valt ook verkeerde mensen op: Bilal wordt gedwongen om beroemde schilderijen te vervalsen ...

Met krachtige, snelle streken zet ik zwarte vormen op het doek. Zo verschijnen er drie aandappelhoofden, die ik geel inkleur met een verfroller, zo deed Herman Brood dat ook. Hun ogen worden helemaal zwart en ook de neuzen en monden worden zwarte strepen. De linker aandappel krijgt een rood shirt, de middelste een geel en de derde heeft zo'n groot hoofd dat er geen stukje shirt meer bij past. Precies zoals op het schilderij van Herman Brood. Zou hij het erg vinden dat ik zijn schilderij namaak?

O wacht, hij is dood, zei Gerrit. Dan is het niet erg, denk ik. Nu is het tijd voor de achtergrond. Ingespannen doop ik de kwast in de klodder blauwe verf op het palet. Voorzichtig verf ik langs de hoofden. Toch schiet ik uit, waardoor een van de gele gezichten een blauwe streep krijgt. Natuurlijk had ik eerst de achtergrond moeten schilderen. Ik zucht diep en pak weer een leeg doek. Ik schilder het hele doek blauw. Terwijl de verf droogt kijk ik

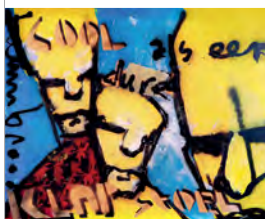
rond in Gerrits rookhol. Gerrit is naar zijn kroeg bereiden zodat ik rustig mijn gang kan gaan. Ik kijk naar de bank, de tafel en stoelen. Zou hij die gestolen hebben? Ik denk het niet, want ze zien er helemaal niet mooi uit.

Op de tafel ligt een portemonnee waar een paar briefjes uitsteken. Zie je wel, hij heeft geld zat dus hij hoeft helemaal niet te stelen. Of zou hij dat geld hebben gejat?

Met een vinger voel ik of de verf droogt genoeg is. Nog niet, dus begin ik alvast aan het schilderij voor de wedstrijd. Nou ja, dat wil ik doen, maar ik heb nog geen idee wat ik zal schilderen. Ik staar naar het witte doek totdat de blauwe verf op het andere doek droogt.

Op de blauwe achtergrond schilder ik weer de zwarte vormen en ik kleur opnieuw de hoofden in. Nu komt het moeilijkste: de letters. Cool als een dure klapstoel lees ik. Ik weet niet waarom die schilder dat erop heeft geant. Ik een klapstoel cool? Zijn handschrift is in elk geval lastig na te schrijven. Ik oefen een paar keer op een papertje.

Dan komt Gerrit binnen, hij fluit bewonderend als hij het schilderij ziet. 'Dat is goed, man!'

Herman Brood
Cool als een dure klapstoel

'Eh...'

'Dat dacht ik al. De volgende keer zeg je gewoon dat je geen tijd hebt, hoor. Die vent is echt een uitbouter.'

Ik knik, al heb ik geen idee wat een uitbouter is. Ik vind het wel een grappig woord, maar mama spreekt het uit alsof het iets slechts is. Ik vraag er niet naar, bang dat ik me verspreek.

Als ik de volgende dag uit school kom, moet mama meteen weg. 'Ik werk tot laat. Er ligt eten in de vriezer, warm dat maar op.' Ze geeft Aya en mij een kus en gaat weg.

Ik leg Aya in de kindervan en ga naar buiten. Als vanzelf loop ik naar Sterre. We hebben niets afgesproken, maar mijn voeten gaan eraantoe dus

die volg ik maar. Volgens Achmed kan dat niet, dat je lijf zomaar iets doet. 'Je hoofd regelt wat je lichaam doet,' zei hij vandaag. Achmed is heel slim, dus hij zal wel gelijk hebben. Ik wil dus graag naar Sterre.

Nu maar hopen dat ze thuis is.

Ik heb geluk, Sterre doet net een salto op de trampoline als ik de tuin in kom. 'Hoi Bilal, kom je ook springen?' Ik parkeer Aya dicht bij de trampoline zodat ik haar niet kan vergeten.

Ik heb Gerrit even geholpen, leg ik.

'Ik heb Gerrit even geholpen,' leg ik.

'Betaalt hij je ervoor?'

Ik maak de kwasten en verffolers schoon en loop naar de trap. 'En monje dicht tegen je mamme,' zegt Gerrit terwijl ik de trap afloop. Ik zeg niks en een het café door, de buitenlucht in.

'Se ruikt naar rook,' zegt mama als ik binnenkom.

'Ik heb Gerrit even geholpen,' leg ik.

'Betaalt hij je ervoor?'

LEZEN

05 min

- Lees de tekst voor en laat de kinderen de tekst meelezen en bijwijken. Leg tijdens het voorlezen indien nodig enkele woorden kort uit, bijvoorbeeld: **streken** (een lijn zetten met een kwast), **palet** (een soort bord waarop een schilder zijn verf doet), **ingespannen** (met veel aandacht).
- Stel heel kort samen met de kinderen vast waar de tekst in grote lijnen over gaat: wie, wat, waar en hoe. Houd het tempo hoog. **Wie is de hoofdpersoon?** [Bilal] **Wat doet Bilal?** [schilderijen van Herman Brood namaken] **Waar is Bilal?** [eerst bij Gerrit in het rookhol, later bij Sterre in de tuin] **Wie is Sterre?** [een vriendin van Bilal]

lees verder ▶

- Praktische aanwijzingen helpen de kinderen met verdiepend lezen.
- Elke les tekstbegrip is een les leesbevordering! Met duidelijke handreikingen voor de nabespreking doorziet iedereen de grapjes, de boodschappen tussen de regels of de bijzondere stijl van de schrijver.

Staal in samenhang met Magneet

Samenhang is krachtig en effectief. De thema's van Staal Taal nodigen uit voor thematisch onderwijs met wereldoriëntatie en burgerschap. Door de taalthema's te combineren met de kennisrijke thema's van Magneet, vloeien de domeinen taal, lezen, wereldoriëntatie en burgerschap op een vanzelfsprekende manier samen. Samenhang mag echter niet te koste gaan van de vakinhoud. Als leerkracht behoud je daarom het overzicht over de verschillende lesdoelen en vakspecifieke kenmerken en heb je zelf de keuze om vakken in samenhang aan te bieden of juist los van elkaar.

Inhoudelijke samenhang

Bij het ontwikkelen van Staal en Magneet heeft Malmberg gekozen voor inhoudelijke samenhang. De thema's van Staal en de thema's van Magneet versterken elkaar of

vullen elkaar aan. Zo kun je bijvoorbeeld het thema Vogels (Staal) combineren met Hier woon ik (Magneet) en Hersenen (Staal) met Zintuigen (Magneet). Sommige taaldoelen lenen zich niet goed voor aansluiting bij wereldoriëntatie, zoals poëzie. In dat geval geven de thema's van Staal een frisse draai aan een thema van wereldoriëntatie en is de samenhang gevonden in een twist of een luchtiger niveau. Denk dan aan combinaties als Nacht (Staal) en Elektriciteit (Magneet) en Strips (Staal) en de Tweede wereldoorlog (Magneet). In een compact leerstofoverzicht wordt duidelijk waar de onderlinge samenhang ligt.

Expliciete transfer

Het is essentieel dat kinderen niet alleen kennis opdoen binnen een vakgebied, maar deze kennis ook bewust leren inzetten in andere contexten: transfer. Binnen Staal vindt er al expliciete transfer plaats door kinderen hun schrijfproduct na te laten kijken op spelling- en grammaticadoelen. Met de toevoeging van Magneet wordt deze expliciete transfer geïntensiveerd. Zo kunnen de in Staal aangeboden woorden direct worden toegepast in de lessen van Magneet. Ook is het mogelijk om één van de Magneetlessen uit te breiden met een communicatieopdracht.

Daarbij wordt de Staalstudio die de kinderen kennen uit een eerder taaltheema, ook bij wereldoriëntatie ingezet. Waar dit materiaal eerder als stappenplan bij de instructie werd gebruikt, dient het nu als praktische hulpmiddelen om de communicatieopdracht te ondersteunen. Op deze manier leren kinderen de link leggen tussen wat ze tijdens de taallessen leren en hoe dit van pas komt bij bijvoorbeeld wereldoriëntatie of lezen. Zo ontdekken ze dat de vaardigheden en inzichten die ze opdoen, niet op zichzelf staan, maar juist bijdragen aan een dieper begrip en bredere toepasbaarheid. De kinderen ervaren dat alles met elkaar samenhangt en dat ze hun kennis flexibel kunnen gebruiken, waar dat maar nodig is.

Organisatie

Het jaarprogramma van Staal Taal en Magneet beslaat elk 32 weken, waarin acht verschillende thema's centraal staan. Elk thema van Staal Taal bestaat uit 15 basislessen en 3 verdiepingslessen. Een thema van Magneet biedt 6 basislessen en een aantal flexibel in te zetten Magneetlessen. Wanneer je Staal Taal samen met Magneet gebruikt, begin je altijd met de woordenschatles van Staal. Daarna kun je zelf bepalen hoe je de overige lessen indeelt.

Je vindt de directe link tussen Staal en Magneet per thema in een handig leerstofoverzicht. Zo zie je snel wanneer en hoe je op de samenhang kunt wijzen.

week 1	ochtend	Les 1 Woordenschat	Les 2 Taalbeschouwing	Les 3 Tekstbegrip	Les 4 Spreken en luisteren	Les 5 Schrijven
	middag		Les 1 - Magneet		Les 2 - Magneet	
week 2	ochtend	Les 6 Woordenschat	Les 7 Taalbeschouwing	Les 8 Tekstbegrip	Les 9 Spreken en luisteren	Les 10 Toepassen Start eindproduct
	middag		Les 3 - Magneet		Les 4 - Magneet	
week 3	ochtend	Les 11 Toepassen Verbeteren	Les 12 Toepassen Leren presenteren	Verdiepingsles A Tekstbegrip	Les 13 Toepassen Presentatie/publicatie	
	middag		Les 5 - Magneet		Les 6 - Magneet	
week 4	ochtend	Les 14 Het grote woordenschatspel	Les 15 Toets woordenschat (facultatief)	Verdiepingsles B Tekstbegrip	Verdiepingsles C Tekstbegrip	
	middag		Magneetles		Magneetles	

Voorbeeldplanning combinatie Staal Taal en Magneet.